

Krant en klaar

De duidelijkste krant van Nederland

Frelüh

produkties

0031 6 21 51 19 86 info@krantenklaar.nl

Dr. Dreesstraat 23 7064 HA Silvolde

Chinezen en racistische 'grappen'

Bladzijde 2

Storm en water

Bladzijde 5

Lood in ons drinkwater

Bladzijde 8

Ook voor **ruzie** bestaan regels

Bladzijde 12

Zwakke wijken moeten sterke wijken worden

Bladzijde 14

Zorgen over **salafisten**

Bladzijde 16

Geen **groene landbouw**, wel subsidie

Bladzijde 18

Waarom zijn we **bang** voor spinnen?

Bladzijde 20

Sommige woorden klinken nogal **grappig**

Bladzijde 22

14% van de Nederlandse kinderen is **te dik**

Bladzijde 24

En verder Een schrikkeljaar, de puzzel en iets over een nare ziekte

Chinezen

Een grap is om te lachen. Veel grappen gaan over onszelf. Over vrouwen en mannen. Over mensen uit een andere cultuur. Over bazen van een bedrijf. Over godsdienst of over beroemde sporters. Je kunt overal een grap over maken. Grappen maken mag. Maar als een 'grap' racistisch is, dan is het geen grap meer. Dan kwets je iemand, omdat hij anders is.

Nare dingen gezegd

Een tijd terug zei onze regering: "Nederland is niet racistisch." Maar dat klopt niet. Er worden vaak racistische dingen gezegd. Over zwarte mensen, over joden en over nog veel meer groepen. De laatste tijd hoor je racistische dingen over Chinezen. Dat komt, omdat in dat land een virus veel mensen ziek heeft gemaakt. Mensen in de hele wereld zijn nu met dat virus besmet. Maar ook daarvóór hebben Nederlanders nare dingen over Chinezen gezegd.

Een baan in de haven

Sinds lange tijd komen schepen naar Nederlandse havens. Ze komen uit alle delen van de wereld. Tussen 1900 en 1920 kwamen veel Chinese schepen hier. Vooral in Rotterdam en Amsterdam. Ze namen spullen mee uit Azië. Deze schepen bleven vaak een paar weken in de havens. Pas na drie of vier weken keerden ze weer terug. De Chinezen die op zo'n schip werkten, hadden in die tijd niet veel te doen. Daarom zochten ze een baan in de haven voor die tijd. Ze werkten hard. Een aantal Chinezen wilde niet meer naar China. Ze bleven in de havens werken.

Een Chinees verkoopt pindakoekjes

Pindakoekjes

In 1929 ging het overal slecht met de economie. In de havens was geen werk meer voor de Chinezen. Maar ze wilden in Nederland blijven en geld verdienen. Ze maakten daarom pindakoekjes. Ze verkochten die koekjes overal: op straat, op feesten, op de kermis, noem maar op. Nederlanders vonden die koekjes lekker. De Chinezen bedachten er ook een zinnetje bij: "Pinda, pinda lekka, lekka." ('lekka' is lekker.) Maar de Chinezen werden ermee gepest. Nederlanders noemden hen 'pinda' of 'pindachinees'. En later vaak ook 'poepchinees'. Ook andere mensen uit Azië hadden daar last van.

'Een plaag'

De Nederlandse regering was niet blij met de Chinezen in ons land. Ook burgemeesters niet. Ze wilden dat de Chinezen weg zouden gaan. Ook joden waren niet welkom. Een hoge bestuurder in Amsterdam noemde de Chinezen en joden 'een plaag'. (Een plaag is iets waar je veel last van hebt.)

In 1933 werden de Chinezen uit de stad Groningen verjaagd. Op andere plaatsen waren plannen om Chinezen in kampen te stoppen. Maar dat gebeurde niet, omdat bestuurders zulke kampen te duur vonden ...

Restaurant

Indonesië hoorde tot 1949 bij Nederland. Maar in dat jaar werd dat land zelfstandig. Daar woonden toen nog veel Nederlanders. In de jaren na 1949 keerden zij terug. Ze voelden zich in Indonesië niet meer veilig. Het leven daar was heel anders dan hier. Ook het eten. Sommige Chinezen hadden hier een restaurant. In het begin waren dat er niet zo veel.

Eén van de eerste Chinese restaurants in ons land

Maar nadat de Nederlanders uit Indonesië weer hier kwamen wonen, werden dat er snel meer. De Chinezen maakten voor hen het eten dat ze gewend waren in Indonesië.

Chinees eten

Niet netjes

In de Chinese restaurants kreeg je eten, dat we hier niet kenden.

Nasi, bami, babi pangang, tjap tjoy en kroepoek bijvoorbeeld.

Nederlanders vonden het heerlijk.

Maar ze gedroegen zich niet erg netjes. Ze riepen soms racistische dingen tegen de Chinezen. 'Spleetog' bijvoorbeeld.

Veel Chinezen kunnen de letter 'r' niet goed zeggen. Ze werden er vaak mee

gepest. De Chinezen bleven kalm. Maar de Nederlandse 'grappen' waren erg pijnlijk. Ook nu horen de Chinezen weer nare, racistische dingen. Nederlandse jongeren schelden Chinezen uit. Ze geven de Chinezen de schuld, dat veel mensen besmet zijn met het coronavirus.

In Wageningen staat een flat waar veel Chinese studenten wonen. Daar werd een paar weken terug een lift met poep beklad. Er stond ook een tekst bij: 'Sterf Chinezen' ... Ook liften in andere flats waar veel Chinezen wonen, werden bevuild met poep en urine.

'Stink-Chinezen'

Met carnaval maakte Lex Gaarhuis een raar liedje: De tekst is: "Hé jongens, dat virus neemt geen pauze. We moeten dat niet hebben in ons land. Het komt allemaal door die stink-Chinezen. Vreet geen Chinees, dan heb je niks te vrezen, want voorkomen is beter dan Chinezen."

Er waren ook berichten over jongeren die zich misdroegen. Ze gingen 'voor de grap' hoesten en zuchten als een Chinees de bus of trein instapte ...

"Nederland is niet racistisch", zei onze regering een paar jaar geleden. Maar dat klopt niet. Racisme is op dit moment in Nederland een groter probleem dan het coronavirus ...

Storm en water

Het is winter. Maar het is niet erg koud. Het sneeuwt niet. Er ligt geen ijs op het water. Het regent wel veel. Soms waait het hard. We hadden begin februari een zware storm. Die zorgde voor veel problemen. Vliegtuigen gingen niet de lucht in. Bomen waaiden om.

Op sommige plaatsen waaiden de daken van gebouwen.

De storm raasde soms met een snelheid van 130 kilometer per uur over ons land. Een week later was er nòg een storm. Ook die zorgde voor veel problemen.

Onder water

We hebben wel vaker harde wind en veel regen. Vroeger stroomden grote gebieden daardoor vaak onder water. De dijken braken door. Mensen werden door het woeste weer gedood. De schade aan huizen en andere gebouwen was dan erg groot. Ook in het jaar 838 stroomde het hoge en wilde zeewater het land in. Er vielen 2.437 doden. In die tijd waren er geen goede dijken. Er waren veel eilanden. De mensen konden zich niet goed beschermen tegen hoog water en storm.

Ook later stonden vaak delen van ons land onder water. En telkens vielen er veel dodelijke slachtoffers.

1916: Volendam staat onder water

IJsselmeer

Eén van de vele zware stormen raasde in 1916 over Nederland. Door de storm ontstonden hoge golven op zee. Het zeewater stroomde het land in. Er vielen 16 doden. Veel plaatsen aan de kust van de Zuiderzee werden verwoest. Schepen zonken en 32 mensen verdronken.

Na die ramp vonden geleerden dat we onszelf beter moesten beschermen. Vooral in de gebieden rond de Zuiderzee. Ze maakten plannen om een grote dijk te bouwen tussen Noord-Holland en Friesland. De bouw ervan begon in 1927 en was vijf jaar later klaar. De dijk hield het hoge en woeste zeewater tegen. De Zuiderzee was nu geen zee meer en kreeg een andere naam: het IJsselmeer.

*Nederland in 1650.
In die tijd bestond ons land nog uit veel water. Grote delen van Holland (1) en Zeeland (2) waren toen nog zee.*

*Nederland nu.
Nederland heeft veel polders. Dat zijn stukken land, die vroeger zee waren. Ze zijn drooggelegd. Flevoland is een grote polder. Verder zijn er veel polders in Zeeland en in Holland.*

Flevoland

De dijk heet de Afsluitdijk. In de Afsluitdijk werden grote pompen gebouwd. Die pompen het water van het IJsselmeer de zee in. (Zo'n pomp heet een gemaal.) Door de Afsluitdijk kan het water niet terugstromen. Later werd een

deel van het IJsselmeer drooggelegd. Daardoor had Nederland er een stuk land bij. Dat werd een nieuwe provincie: Flevoland. In Flevoland wonen nu 417.000 mensen.

Februari 1953

Via de Afsluitdijk kun je in korte tijd van Noord-Holland naar Friesland rijden. (De dijk is 32 kilometer lang.) Vroeger moest je helemaal om de Zuiderzee heen en dat duurde zeker een halve dag.

De Afsluitdijk beschermde een deel van ons land tegen het water. Maar andere delen niet. In februari 1953 brak het zeewater door de dijken van Zeeland. Er verdronken toen 1853 mensen. Daarna werden er nieuwe, moderne dijken in Zeeland aangelegd.

De Afsluitdijk. Links het IJsselmeer en rechts de zee.

Flevoland: Vroeger een deel van de Zuiderzee. Nu een provincie

Het zeewater stijgt

De kans is klein dat er nu nog rampen gebeuren zoals in 1953.

Maar het klimaat verandert.

Het wordt steeds een beetje warmer op onze Aarde. Daardoor smelt het ijs op de Noordpool en de Zuidpool. Het zeewater stijgt. Nederland ligt aan de zee. Daarom zijn we steeds bezig om onze dijken hoger en beter te maken. Ook worden delen van ons land verhoogd. Als we dat niet doen, staan we over 50 jaar onder water

Lood

Vroeger woonden de mensen op een plaats waar water was. Bij een meer of bij een rivier. Het water was toen helder en schoon. Er zat geen rommel in. Later wisten de mensen dat water overal in de grond zit. Als je een diep gat graaft, krijg je water. Ongeveer 2500 jaar geleden maakten de Romeinen *buizen*. Door die buizen stroomde het water van de rivier naar de steden. (De Romeinen waren erg machtig. Ze waren ooit de baas in bijna heel Europa.) In het centrum van zo'n stad was een grote put. De mensen haalden met emmers daar het water uit.

De Romeinen legden al buizen aan onder de grond, waar het water doorheen kon stromen

Verwoest

Na lange tijd kwam een eind aan het grote Romeinse Rijk. Het werd verwoest door Europese volkeren. Er bleef niets over van de Romeinse cultuur. Ook niet van de Romeinse huizen en technieken.

De mensen in Europa moesten weer met emmers naar meren en rivieren.

In Nederland was het water tot ongeveer het jaar 1200 schoon. Er woonden weinig mensen. Er waren geen fabrieken, geen auto's en geen vieze gassen. Er was geen plastic en geen olie. De natuur was schoon. Maar dat veranderde.

Er waren nog geen fabrieken ...

Doodziek

De dorpjes in Europa werden groter en groter. Het werden steden. Door die steden stroomden grachten (zie plaatje). De mensen gooiden daar hun afval in. Ze wisten er hun kleren in. De mensen poepten vaak op straat. Als het hard regende, gleeed die poep het water in. Maar ... ze dronken ook het water uit die grachten. Ze werden er doodziek door.

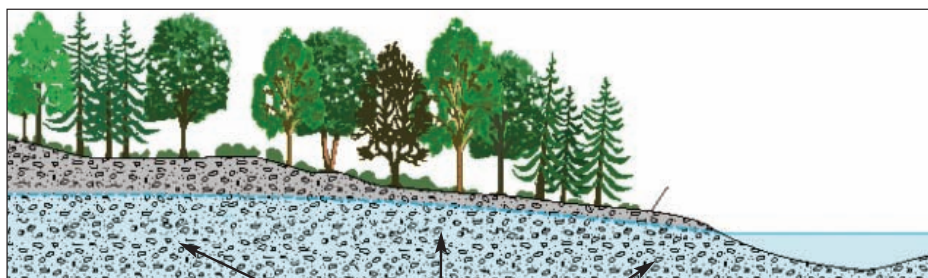
Nog steeds zijn onze grachten op veel plaatsen niet erg schoon

Machines

Tussen 1800 en 1900 brak een nieuwe tijd aan. We wisten hoe we machines moesten maken. Er kwamen op veel plaatsen fabrieken. Die vervuilden de lucht en het water van meren en rivieren. Dat water werd steeds viezer. En steeds meer mensen werden er ziek door. In het oosten van ons land was het water nog schoon. Daar waren niet veel fabrieken en geen grote steden. Kleine beekjes met helder water stroomden daar door de bossen.

Duinen

In het westen moest het water uit de meren en rivieren eerst gezuiverd worden. (Zuiveren betekent schoonmaken). In 1851 begon een bedrijf uit Amsterdam daarmee. Dat bedrijf haalde schoon water uit de grond onder de duinen. Het water dat daar diep in de grond lag, was gezuiverd door het duinzand. Dat zand werkt als een filter. Het houdt de vieze dingen tegen en het schone water zakt de bodem in. Nu nog steeds halen bedrijven schoon water uit de duinen.

Grondwater

Het regenwater zakt de grond in. Het zand werkt als een filter en maakt het water schoon.

Schoon drinkwater

In die tijd waren er veel brouwers in Amsterdam. Een brouwer is iemand die bier maakt. De brouwers wilden zuiver water. Ook zij haalden het uit de duinen via buizen. Zo kwamen er steeds meer leidingen (buizen) vanuit de duinen naar Amsterdam. In 1853 konden de Amsterdammers schoon drinkwater halen bij een pomp in de stad. Een emmer vol schoon water kostte toen 1 cent.

Een riool wordt aangelegd: een grote buis onder de grond waar het vieze water doorheen stroomt

Riolen

Later kwamen er meer leidingen in ons land. Er werden ook riolen aangelegd. Een riool is een grote buis onder de grond. Daar stroomt het vieze water doorheen. Dat vieze water komt in een grote ton. Daar wordt dat vieze water weer schoongemaakt. Er waren dus leidingen met schoon water en riolen voor het vieze water. Maar niet iedereen gebruikte het schone water. Arme mensen vonden dat te duur. Ze dronken nog steeds het water uit de sloot of uit de gracht.

Lood

In 1960 had bijna elk huis in Nederland water uit de kraan. Alleen in kleine dorpjes stonden huizen met een pomp. Die pomp haalde het water uit de grond. Veel leidingen werden vroeger van lood gemaakt. Daarin zitten stoffen die slecht zijn voor onze gezondheid. Daarom zijn de meeste leidingen nu niet meer van lood. Maar in oude huizen is dat nog wel zo. De mensen die het water daar drinken, krijgen een klein beetje gif binnen. Maar dat is zeer weinig. Volgens onderzoekers word je er niet ziek van. Maar de vraag is: hoelang kun je dit water drinken voordat je wèl ziek wordt. En hoe ziek word je dan? Krijg je er kanker door?

Een leiding van lood

Scholen

Een paar weken terug waren scholen in Utrecht in het nieuws. In het water dat in die scholen uit de kraan kwam, zat lood. De leraren, ouders en leerlingen schrokken daarvan. Deze scholen zijn vóór 1960 gebouwd. Het zijn oude gebouwen.

De leerlingen mogen nu geen water meer drinken uit de kraan. Wel uit flessen die je in de winkel kunt kopen. In dat water zitten geen gevaarlijke stoffen.

Ook in andere steden zitten deeltjes lood in het drinkwater. Er zijn nog ongeveer 200.000 huizen in ons land met een loden leiding.

Schade

Vroeger wisten we nog niet dat deeltjes lood in het drinkwater slecht zijn. Nu wel.

Vooraf voor kinderen tot acht jaar. Daardoor kunnen hun hersenen schade krijgen.

Ze kunnen dan niet goed nadenken bijvoorbeeld. Soms begrijpen ze dingen minder goed dan andere kinderen. Sommige kinderen gaan een beetje gek doen of worden gauw boos.

Bij oudere mensen kan te veel lood in je lijf zorgen voor problemen met je nieren. Zwangere vrouwen kunnen dat gif doorgeven aan het kind in haar buik.

*Er zijn 1500 tappunten in ons land.
Daaruit komt schoon drinkwater.
Gratis*

Tappunten

Er zijn nu ongeveer 1500 tappunten in Nederland. Een tappunt is een soort kraan, waar je gratis schoon water kunt halen. Daar zitten geen deeltjes lood in. In Amsterdam zijn sinds kort nieuwe tappunten gebouwd.

Als je bang bent, dat je huis nog loden leidingen heeft, haal je daar het drinkwater.

Alle loden leidingen moeten nu uit onze huizen. Dat zijn huizen die voor 1960 zijn gebouwd. Want daarna werden

leidingen van lood niet meer aangelegd. Ze worden vervangen door nieuwe buizen. Het duurt nog ongeveer twee jaar voordat dit klaar is.

Ruzie

Je bent vrienden. Je bent getrouwd. Je werkt samen met een goede collega. Of je hebt een fijne buurman. Je praat met elkaar. Je lacht met elkaar. Je doet leuke dingen met elkaar. Je bent het meestal met elkaar eens. Maar soms niet. Soms denk je heel anders over iets, dan je partner of je buurman. En soms krijg je daarom ruzie.

Niet erg

Meestal krijg je ruzie om kleine dingen. Je doet het dopje niet op de tandpasta. Je hoort de muziek bij de burens. Je partner vindt dat je nooit iets opruimt ...

Ruzie is niet erg. Iedereen maakt ruzie.

Mensen die veel van elkaar houden maken ruzie.

Maar als je ruzie maakt, zijn er wel regels.

Als je je niet aan die regels houdt, wordt ruzie een probleem.

Een naar gevoel

Als je een conflict hebt met iemand, ben je boos op hem. Je kunt daar een eind aan maken door te praten. Als je niet praat, los je niets op. En als je niet *wilt* praten, doe je niets om een eind te maken aan dat conflict. Het conflict blijft dan bestaan.

En misschien wordt het erger. Dat is niet fijn. Je hebt dan geen goed gevoel.

Je verliest een vriendschap of je partner.

Elk jaar gaan 35.000 mensen in ons land

scheiden. Een groot deel daarvan doet dat, omdat zij geen eind maken aan een ruzie.

Ze gaan uit elkaar, maar wat blijft, is een naar gevoel.

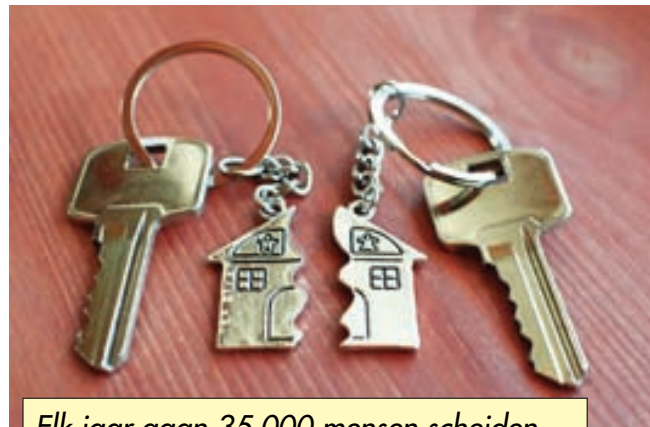
Als je een conflict niet wilt oplossen, verlies je je beste vriend. Je raakt een goede collega kwijt. Je partner gaat weg. Of je zoon of dochter gooit de deur dicht en komt niet meer terug.

Luister

Je maakt ruzie, omdat je het niet eens bent met de ander. Maar dat betekent niet, dat je gelijk hebt. Soms vind je dat, maar de ander vindt ook, dat hij gelijk heeft. Als je allebei vindt, dat je gelijk hebt, komt er geen eind aan de ruzie. Dat gebeurt pas, als je luistert naar de ander.

Ga niet in de aanval.

Denk niet alleen maar aan wat jij wilt zeggen, maar luister. Vraag aan de ander wat volgens hem het probleem is en hoe het anders moet.

Elk jaar gaan 35.000 mensen scheiden

Dat is niet makkelijk. Maar toch is dat de enige manier om een ruzie op te lossen.

Probeer de ruzie niet te groot te maken. Vaak is een ruzie maar een deel van iets. Probeer 'om de ruzie heen' te kijken.

Want een ruzie gaat meestal over één ding en niet over heel veel dingen tegelijk. En ... durf 'sorry' te zeggen.

Zwakke wijken

Sommige mensen wonen in een wijk, waar veel overlast is. Er ligt rommel en afval op straat. Er zijn problemen door drugs en drank. Bewoners worden hier veel vaker beroofd dan op andere plaatsen. Soms voelen ze zich erg eenzaam en niet veilig. Ze hebben extra zorg of hulp nodig. Maar die hulp is er vaak niet. De meeste buren hebben geen contact met elkaar.

Volgens onderzoekers gaat het steeds slechter in deze wijken.

Getto's

De huizen in zo'n wijk zijn vaak oud en slecht. De muren zijn vochtig bijvoorbeeld. Daardoor is het koud in de winter en benauwd in de zomer.

Onderzoekers willen dat er snel een eind komt aan deze 'zwakke' wijken. "Je moet je veilig voelen. Zonder overlast. Als we niks doen, dan worden deze wijken getto's."

(Een getto is een wijk, waar mensen wonen met een grote achterstand. Zij kunnen niet meedoen in het gewone leven.)

In een buurthuis ontmoet je elkaar en doe je dingen samen

Buurthuizen

De onderzoekers zijn mensen die verstand hebben van veilig wonen. Ze hebben plannen gemaakt.

"Er moeten nieuwe huizen gebouwd worden. De oude, slechte woningen moeten weg. In zo'n wijk moeten gezellige buurthuizen komen."

In zo'n buurthuis ontmoet je andere mensen. Je kunt er naar toe, als je hulp nodig hebt.

Je kunt meedoen met sport, spel, cursussen, gesprekken, noem maar op. Je hoeft dus niet alleen te zijn. En: je leert je burens kennen. Je hebt contact met ze en als het nodig is, kun je elkaar helpen.

Sterke wijken

“In de wijk moeten dag en nacht handhavers zijn.” Een handhaver zorgt voor veiligheid. Het is iemand die kijkt of de mensen zich aan de regels houden. De onderzoekers willen op die manier de misdaad aanpakken. Ook willen de onderzoekers dat er hulpverleners zijn. Mensen met problemen kunnen bij die hulpverleners terecht. Zonder wachtlijsten.

Verder moeten koophuizen en huurhuizen naast elkaar staan.

‘Zwakke’ wijken moeten sterke wijken worden, zonder misdaad, zonder drugs.

De bewoners hebben ook plichten. Zo’n plicht is bijvoorbeeld, dat je je stoep netjes houdt en niet zomaar rommel op straat gooit.

Geen misdaad, geen drugs ...

Advertentie

**WANNEER GEBRUIK JE HET
JUISTE LIDWOORD?**

Regels /oefeningen
+ antwoordenboek

€20,-*

Te bestellen via:
www.willekevanheumen.nl
of via Bol.com

Salafisten

Je mag in ons land zeggen wat je wilt. Je hebt het recht op een eigen mening. We zijn er trots op, dat we dit mogen. Je hoeft niet bang te zijn, dat je opgepakt wordt als je het niet eens bent met de regering. Kritiek mag. Je mag geloven wat je wilt. We leven in een vrij land. En niemand mag je die vrijheid afpakken. Er zijn wel afspraken. Eén van die afspraken is, dat je de ander ook zijn vrijheid gunt.

1: Turkije 2: Syrië 3: Irak 4: Iran
5: Jordanië 6: Egypte 7: Saoedi-Arabië
8: Koeweit 9: Jemen 10: Oman

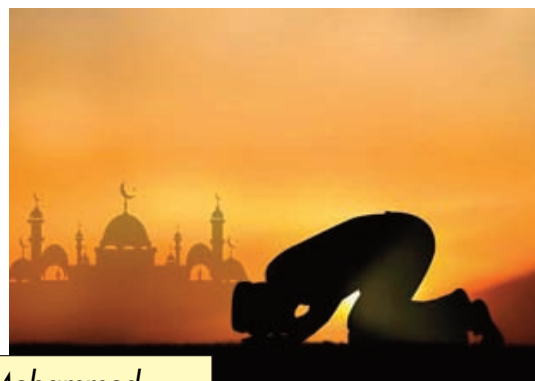
De 'zuivere' islam

De AIVD zegt, dat onze vrijheid bedreigd wordt door *salafisten*. Dat zijn strenge moslims. (De AIVD onderzoekt of er groepen zijn, die onze veiligheid in gevaar brengen.) Volgens de AIVD vinden deze salafisten het maar niks zoals Nederlanders denken. Ze willen leven zoals in de tijd van Mohammed en 150 jaar daarna. Mohammed leefde van 570 tot 632.

Volgens salafisten was dat de tijd van de 'zuivere' islam. Ze willen niet luisteren naar de Nederlandse regels en wetten. Ze krijgen steun uit landen in het Midden-Oosten (zie kaartje). Eén van die landen is Saoedi-Arabië. Daar gelden zeer strenge moslimregels.

Haat

Deze strenge moslims zijn meestal nog jong. Een deel is hier geboren. Ze proberen steeds meer invloed te krijgen in hun moskee en op scholen. Moslims die het niet met hun eens zijn, worden de moskee uitgepest.

Leven zoals in de tijd van Mohammed

De doodstraf voor homo's ...

Er zit veel haat in de dingen die zij zeggen. Kinderen leren dat ze alleen mogen omgaan met dingen die bij de 'zuivere' islam horen. Vijanden zijn mensen die niet in God geloven. Die mensen mag je doden. Homo's moeten de doodstraf krijgen. Je moet een vrouw die vreemdgaat, doodgooien met stenen. Je mag geen grappen maken over Allah (God) of Mohammed. Als je dat toch doet, krijg je ook de doodstraf.

Vrouwen moeten knielen voor hun man. Want een man is veel 'hoger' dan een vrouw. Het is heel slecht als je tegen je burens 'Prettige Kerstdagen' zegt. Of 'Vrolijk Pasen.' Als je dat doet, wordt Allah heel boos.

Zorgen

De meeste moslims in ons land keren zich tegen deze salafisten. Ze willen dat Nederland er alles aan doet om een eind te maken aan deze manier van haat zaaien. De AIVD zegt dat 3% tot 5% van alle moslims in ons land zich salafist voelt. "Dat is niet zo heel veel. Maar er wonen nu bijna 1 miljoen moslims in Nederland. Dus zijn ongeveer 40.000 mensen salafist. En daar maken we ons zorgen over."

Er zijn nu zeker dertig clubs die miljoenen euro's hebben gekregen uit Koeweit en Saudi-Arabië. Met dat geld proberen salafisten steeds meer invloed te krijgen in ons land.

Voor iedereen die hier woont, gelden de Nederlandse wetten

AIVD betekent: Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst.

Geen groene landbouw

Vroeger waren er alleen maar kleine boerderijen in ons land. Een boer had een paar koeien, varkens en kippen. Er waren geen grote stallen. Maar vanaf 1960 vond de regering dat het anders moest. De boeren moesten grote stallen bouwen. Daarin stonden honderden koeien en duizenden varkens. De regering wilde, dat er altijd genoeg te eten was. Daarom kregen de boeren veel subsidie. (Subsidie is geld dat je krijgt om je te helpen.)

De voorraad melk, boter en vlees werd voor weinig geld verkocht aan het buitenland

Naar het buitenland

De boeren zorgden voor melk en vlees. Steeds meer. Na een poos was er veel te veel. Je kon dat niet allemaal bewaren. De regering kocht al dat vlees en die melk van de boeren.

Het voedsel werd daarna verkocht - voor weinig geld - aan het buitenland.

Intussen werd de voorraad vlees, boter en melk steeds groter.

Maar de boeren kregen nog steeds subsidie. Ze bouwden nieuwe stallen en ons land kreeg nog meer varkens en nog meer koeien ...

Vervuild

Al die varkens en koeien poepen en plassen.

In die poep en urine zitten stoffen die slecht zijn voor ons milieu.

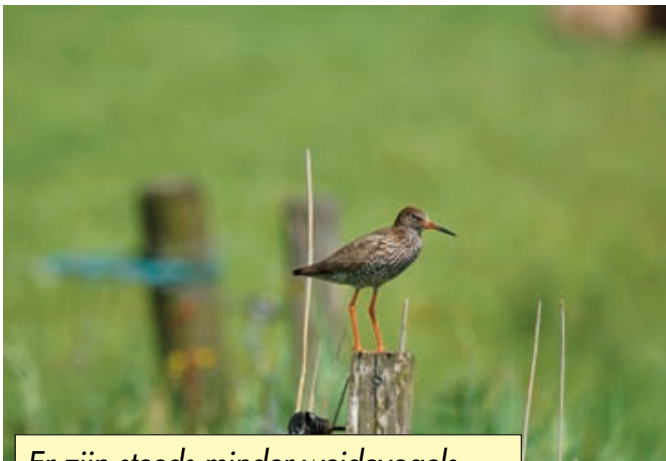
Er zijn nu miljoenen varkens en koeien.

Dat betekent ook miljoenen liters poep en urine ...

De mest (de poep en urine) wordt uitgestrooid op de akkers en weilanden.

Hup ... miljoenen liters mest worden uitgestrooid op de akkers

Er zijn steeds minder weidevogels

De bodem wordt daardoor ook vervuild. Daarom groeien er steeds minder planten. Verder strooien boeren ook gif op dat land. Dat doen ze tegen onkruid bijvoorbeeld. Maar vogels en andere kleine wilde dieren krijgen dat gif binnen. Ze worden ziek of gaan dood. Er is nu nog maar de helft over van de dieren die er in 1990 waren.

Groener

In 2014 zei de Europese Unie, dat de landbouw 'groener' moet. Dat betekent: bomen en struiken in de wei, minder mest op het land. Aan de rand van de akkers en de weilanden bloemen en planten. Een ven in het weiland, waar dieren uit kunnen drinken (zie plaatje). En een plekje voor de vogels. De boeren in Nederland kregen daar 2 miljard euro subsidie voor. Maar de meeste boeren deden niets ...

Geen 'groene' landbouw en toch subsidie ... Er zijn nu 60 % minder vogels dan in 1980. 75% van alle bijen, vlinders, wespen, kevers en pieren zijn verdwenen.

een ven

Bang

Soms ben je bang voor iets dat niet gevaarlijk is. Voor een spin bijvoorbeeld. Er zijn mensen die gaan schreeuwen en huilen als ze een spin zien. Ze zijn zó bang, dat ze denken dat ze dood gaan. Maar in Nederland zijn spinnen niet gevaarlijk. Ook in andere delen van Europa niet. Een spin doet niets. Het beestje bijt niet. Het is niet giftig. Waarom ben je er dan bang voor? Je bent niet bang voor een sigaret. Maar een sigaret is wel gevaarlijk. Elk jaar sterven 20.000 mensen door roken. Je bent ook niet bang voor een glaasje bier of wijn. Maar door drank kun je heel nare ziektes krijgen. Maar je bent wel bang voor een spin, die ongevaarlijk is ...

Opletten

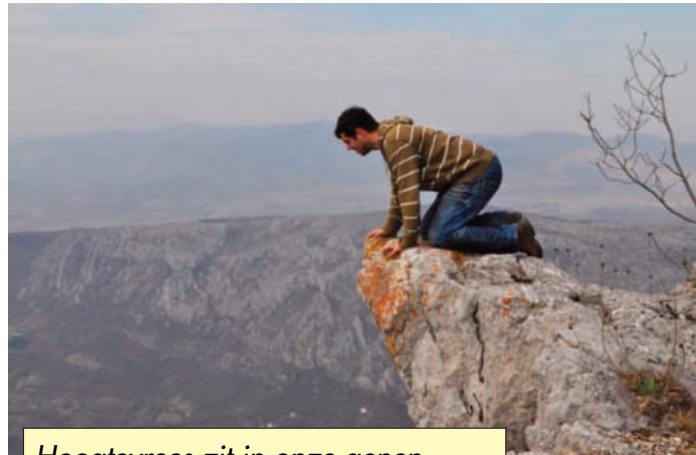
Als je schrikt van een spin, denk je niet na. Je hersenen zorgen er voor, dat je meteen bang wordt. Dat zit in ons systeem. Dat hebben we geërfd van onze voorouders. Zij leefden in de natuur. Om hen heen waren wilde dieren. Ze moesten steeds opletten. Elk dier kon gevaarlijk zijn. Als een wild dier opeens in de buurt was, moesten ze heel snel op de vlucht. Ze konden niet lang nadenken. Als je wèl lang zou nadenken, dan was je te laat. Dan viel dat dier je aan en at je op.

In onze genen

Er waren heel veel gevaren. Je moest uitkijken voor wilde dieren. Je moest oppassen dat je niet in diep en woest water viel. Je moest je heel goed vasthouden als je over een smal paadje liep. Of in een hoge boom klom. De angst voor dit soort gevaren zit in onze genen. Dat betekent, dat we die angst van onze voorouders hebben gekregen. Daarom hebben veel mensen nu nog steeds hoogtevrees. En daarom zijn mensen nu ook bang voor spinnen. Want een spin ziet er eng uit.

Vluchtelingen

Sommige mensen hebben vroeger iets meegemaakt, waardoor ze nu nog steeds bang zijn. Ze zijn gebeten door een hond bijvoorbeeld. Daarom zijn ze nu bang voor honden. Ze zijn verkracht door een man en daarom zijn ze nu bang voor mannen. Er zijn veel vluchtelingen die gruwelijke dingen hebben gezien. Als ze bijvoorbeeld nu vuur zien of een schreeuw horen, denken ze terug aan die gruwelijke dingen.

Hoogtevrees zit in onze genen ...

Hierboven: een gruwelijk eng beest? Een beest dat je liever niet tegenkomt? Een dier dat vroeger, lang geleden leefde, maar gelukkig nu niet meer?

Nee. Het dier leeft nog steeds.

Er zijn er miljoenen van op aarde. En - schrik niet - ook in Nederland. Ook in de plaats waar je woont. En ook in je huis, in je bed, op je huid. Het dier heet huismijt. Je kunt het met het blote oog niet zien, zo klein is het. Maar het beestje is dichtbij je. Ook nu. In je kleren. In je haren. Op je huid ...

Grappige woorden

Boemmm!

Boemmm is geen echt woord. Maar als je boemmm hoort, dan denk je aan een knal. Je denkt niet aan een vogeltje dat fluit. En ook niet aan een klein meisje, dat met haar pop speelt. De klank van een woord vertelt vaak al wat dat woord betekent. Als je 'woesj' hoort, denk je: er waait iets weg. Je hoort dat geluid ook, als je een mail verstuurd.

Veel mensen vinden 'boemmm' en 'woesj' grappige woorden.

'Piep' is ook zo'n woord. Als je piep hoort, denk je niet aan een olifant of een groot

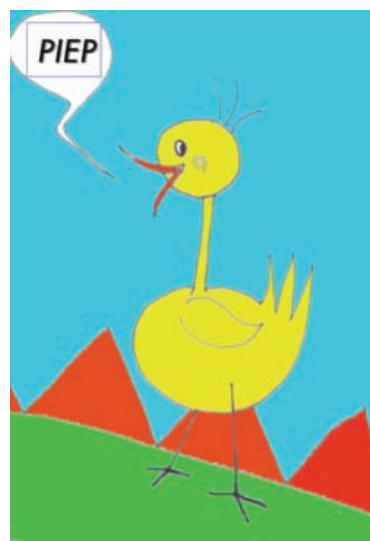
gebouw. Je denkt aan een muis of een klein vogeltje.

De klank is een soort foto. Je hoort die klank, maar je hebt er ook een beeld bij.

Een bij zoemt.

Het woord zoemen lijkt op het geluid dat een bij maakt.

Een slang sist. Sissen is het geluid dat bij een slang hoort en piepen hoort bij een muis. We hebben van het geluid dus een woord gemaakt.

Waggelen

Je weet wat lopen is. Je gaat van de ene plaats naar de andere en je gebruikt je benen. Er zijn meer woorden voor lopen. Rennen bijvoorbeeld. Dat betekent dat je snel loopt.

Wandelen betekent dat je het fijn vindt om te lopen.

Nog een ander woord voor lopen is waggelen. Veel Nederlanders vinden dat een grappig woord. Ook dat komt weer door de klank.

Als je waggelt, dan beweegt de bovenkant van je lichaam heen en weer. Een pinguïn waggelt. Sommige mensen die last hebben van hun heupen ook.

Pinguïns waggelen

Huppelen

Huppelen is ook lopen. Dat betekent vrolijk lopen. Je danst en springt een beetje. Het woord huppelen klinkt ook vrolijk, vinden Nederlanders. Er zijn meer woorden die we grappig vinden, omdat de klank goed past bij de betekenis. Dat is ook in andere talen zo.

Ghana

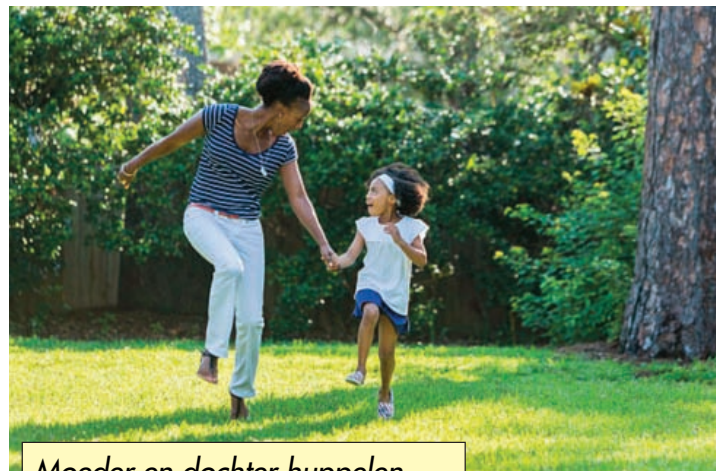
In Ghana (Afrika) spreken de mensen verschillende talen. Eén van die talen is Siwu. In die taal betekent pimbilli kleine buik.

Een grote buik is poemboeloe.

De letter 'i' is een hoge klank.

'Oe' is een lage klank. In veel talen zit de klank 'oe' in iets dat groot is;

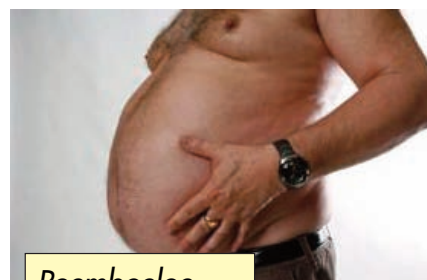
'i' zit vaak in een woord dat te maken heeft met klein.

Moeder en dochter huppelen

Pimbilli

Poemboeloe

Te zwaar

Als je naar de supermarkt gaat, zie je veel lekkere dingen. Het is heel makkelijk om die lekkere dingen te kopen. Van koekjes tot vla. Van chocola tot chips. Maar als je er te veel van eet, word je te dik. Af en toe een snack is geen probleem. Maar als je te vaak snacks eet, heb je wel een probleem. 14% van de Nederlandse kinderen is te dik. Te dik betekent meestal ook ongezond. Je komt adem te kort. Je kunt niet lekker sporten. Je kunt last krijgen van je hart en bloedvaten. En als je te dik blijft, heb je later meestal veel zorg nodig.

Niet makkelijk

De huisarts vindt het niet makkelijk om met een dik kind te praten over zijn gewicht. De huisarts wil geen vervelende dingen zeggen. Hij wil het kind niet kwetsen. Hij weet dat zo'n kind het niet makkelijk heeft. Soms wordt iemand die te dik is op school gepest. Misschien zijn er thuis problemen en denken ouders dat gezonde voeding erg duur is.

Als je te dik bent, moet je afvallen. En dat is voor veel kinderen niet makkelijk. Ze moeten minder en

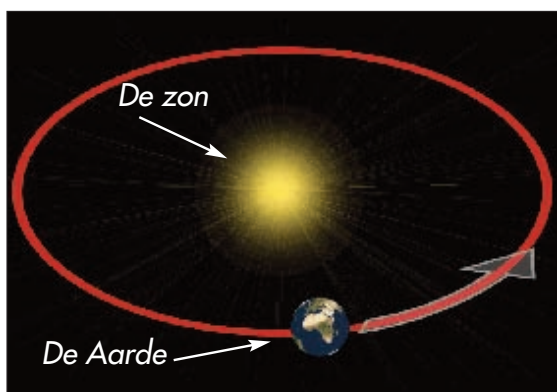
gezonder gaan eten. Dat gaat niet vanzelf. Je moet je leven anders aanpakken en dat kost veel moeite. Je moet gaan bewegen in plaats van achter de computer zitten. Je moet misschien dingen eten, die je niet lekker vindt. Voor veel dikke kinderen is eten een troost. Dat betekent dat eten een soort vriend van je geworden is. Als je je eenzaam voelt, is eten altijd bij je in de buurt

Niet gelukkig

Mensen die veel te veel wegen, vinden hun leven meestal niet zo leuk. Ze merken dat ze met veel dingen niet mee kunnen doen. Een uur wandelen vinden ze moeilijk. En lekker buiten spelen met andere kinderen lukt meestal niet. Daardoor voelen ze zich niet gelukkig en wordt hun vertrouwen steeds minder ...

Waar komt die uitdrukking vandaan?

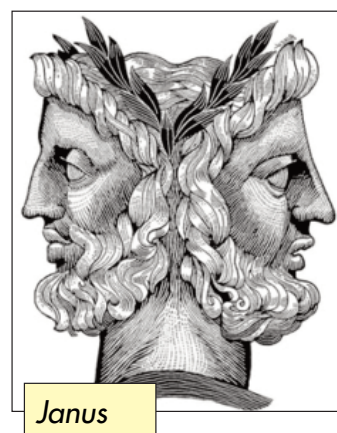
‘Een schrikkeljaar’

2020 is een schrikkeljaar. Dat betekent dat 2020 een dag langer duurt. Een gewoon jaar duurt 365 dagen. Een schrikkeljaar 366. Elk vierde jaar is zo'n schrikkeljaar. Het volgende is 2024. Het vorig was 2016. De extra dag is 29 februari. De Aarde draait in 365 dagen om de zon. Na 365 dagen staat de Aarde weer op dezelfde plek als een jaar eerder. Daarna draait ze weer hetzelfde rondje om de zon als een jaar eerder. Maar ... helemaal klopt dat niet. Eigenlijk duurt zo'n rondje iets langer: 365 dagen en zes uur. Na vier jaar zijn dat 24 uur: dus één dag. Die dag halen we in op 29 februari.

Het woord schrikkel betekent schrikken. Je schrikt als je opeens een harde knal hoort. Of als opeens iemand voor je staat. Je hoort, ziet of voelt opeens iets, waar je korte tijd nogal bang van wordt. Vroeger betekende schrikken springen. Als je zei: 'De hond schrikt' dan bedoelde je 'De hond springt.' Een schrikkeljaar verspringt ook. Het 'springt' er een dag bij. Vroeger gebruikten de mensen de letters 'el' om twee woorden aan elkaar te plakken. Bijvoorbeeld het woord werkeldag (werk en dag). Ze zeiden dus niet werkdag, maar *werkeldag*. Een rustdag was een rusteldag en een schrikjaar een schrikkeljaar.

Vroeger begon het jaar op 1 maart. Een jaar duurde tot 31 december, dus tien maanden. Na die tien maanden was het jaar voorbij. Pas 60 dagen later begon het nieuwe jaar weer (dus op 1 maart). De Romeinen vonden dat er een naam moest komen voor die 60 dagen. (De Romeinen hadden in die tijd de macht in bijna heel Europa.) Dat werden de maanden januari en februari. Ze werden achter december gezet. Januari werd de elfde maand en februari de twaalfde. De naam januari komt van Janus. Dat was een Romeinse god. Janus was de God van alle begin, maar ook van het eind. Hij was een soort brug tussen het oude (het eind) en het nieuwe (het begin). Daarom is januari later de eerste maand geworden. December was voorbij (het eind) en een nieuwe tijd zou komen (maart). Maar eerst nog kwam februari. De naam februari komt van Februare. Dat betekent schoonmaken. In februari moest alles weer schoon zijn om goed aan het nieuwe jaar te beginnen.

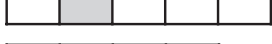
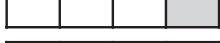
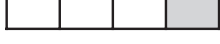
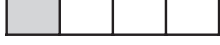
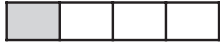
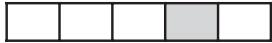
puzzel

Zet de woorden die hieronder staan op de juiste plaats.

Elk woord vormt met het woord dat daarachter staat een nieuw woord.

Gebruik één hokje per letter.

bank - beeld - broek - buur - inkt - ijzer - jaar - koel - land - maan - slaap - stop - tand - vlieg - voet - vuur - weeg - zand - zwem

weg

bal

man

zak

schaal

tuig

vis

tal

dag

licht

bad

pas

kast

pijn

kamer

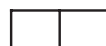
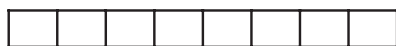
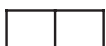
werk

sterk

scherm

bouw

Alles ingevuld? Zet dan de letters die in de grijze hokjes staan achter elkaar.
Begin bovenaan. Je leest dan iets wat je deze maanden nogal vaak nodig hebt.

De oplossing van de puzzel uit Krant en klaar 25:

Het is nog niet zo koud

En dan nog dit

Kanker is een nare ziekte. Ongeveer 50 jaar geleden stierf bijna iedereen, die kanker had. We wisten in die tijd niet zo goed wat we ertegen moesten doen.

Er waren geen goede medicijnen.

Nu geneest 65%. Er zijn veel verschillende soorten kanker.

Sommige soorten zijn moeilijk te genezen.

Maagkanker bijvoorbeeld.

Van huidkanker genezen juist heel veel mensen: 94%.

Het is belangrijk dat je snel ontdekt, dat je deze nare ziekte hebt. Als dat vroeg is, is de kans dat je beter wordt meestal groot. Dat is niet zo als deze ziekte al veel delen van je lichaam heeft aangetast.

Elk jaar sterven 10.000 mensen in ons land aan longkanker.

Vaak merk je niet zo snel dat je deze ziekte hebt.

Dat gebeurt meestal pas als je je al een poos erg ziek voelt en een groot deel van je lichaam er schade door heeft.

